

«The Attributes of the Arts»
Anne Vallayer-Coster
1769, Λούβρο

ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ

Ευρώπη, δεύτερο μισό του 18^{ου} αι. αρχές 19^{ου} αι.

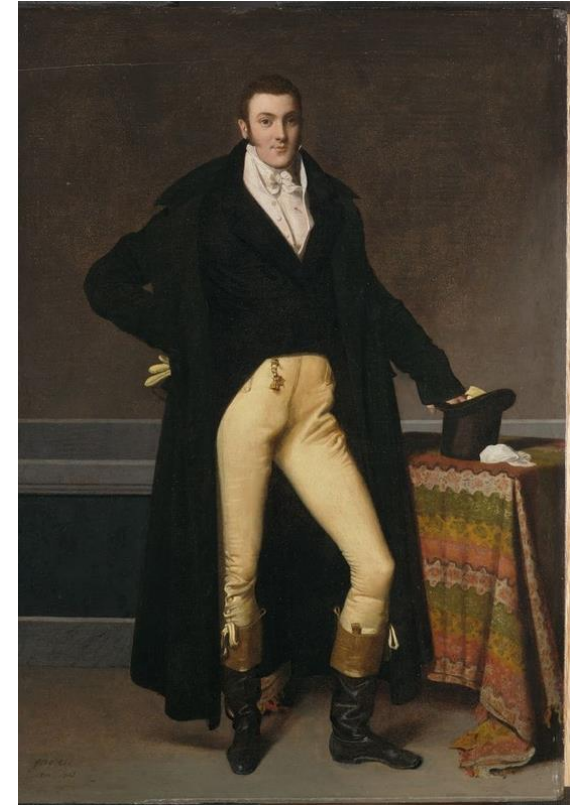
Σημαντικά πρόσωπα: Βολταίρος, Καρτέσιος, Μοντεσκιέ, Ντιντερό, Σπινόζα, Καντ, Βίνκελμαν και Ρουσώ

Ο Νεοκλασικισμός είναι η αισθητική θέση που υποστηρίζει ότι το έργο τέχνης εκφράζει την ιδέα του αιώνιου, του ιδανικά ωραίου όπως συμβαίνει με την τέχνη της κλασικής αρχαιότητας. Προέκυψε από τις αρχές του Διαφωτισμού, ο οποίος ήθελε να οδηγηθεί ο άνθρωπος σε μια πρωτόγονη αθωότητα για να δημιουργήσει έναν κόσμο βασισμένο στη λογική και την ισότητα.

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ: εποχή του ορθού λόγου πίστη στην πρόοδο και την ατομική ελευθερία.
Ας μη ξεχνάμε ότι:

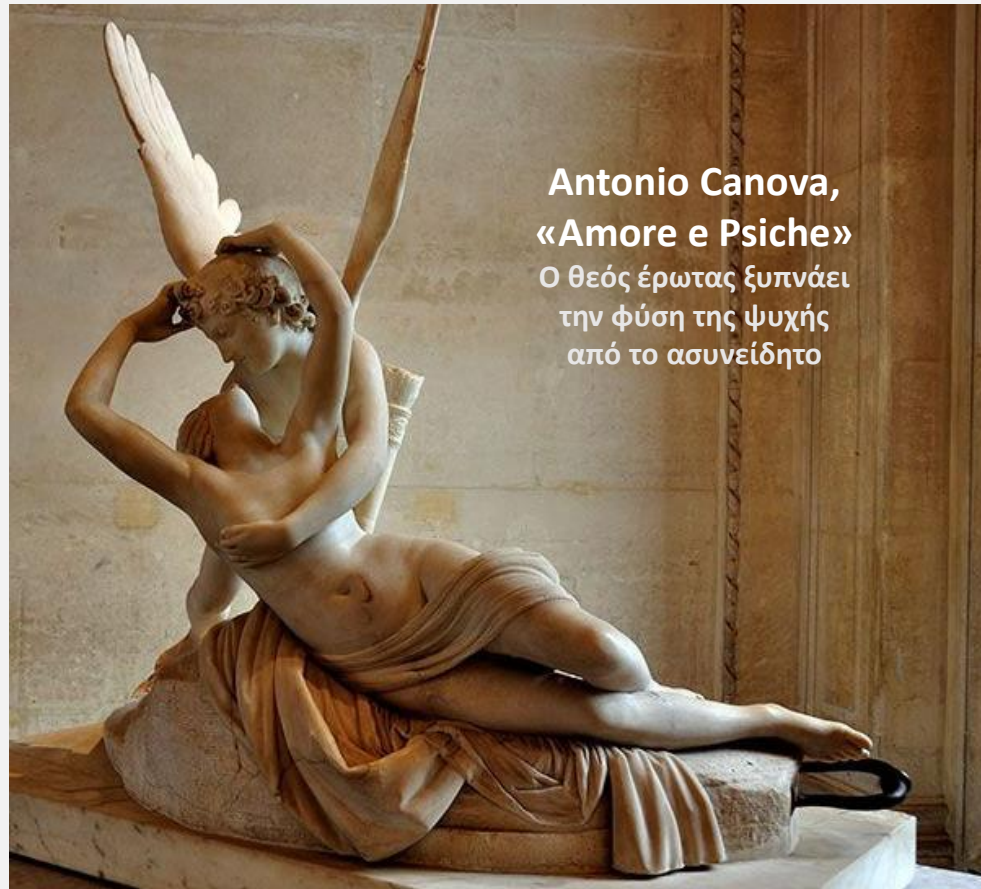
Ο 19ος αιώνας = Γαλλική επανάσταση - Βιομηχανική επανάσταση (Αγγλία) - ανακατανομή του κέρδους - Αστική τάξη (Αστικοποίηση) – νέες αποικίες για τους Ευρωπαίους.

Η ανερχόμενη Αστική τάξη ήταν εναντίον της καταπίεσης που ασκούσε η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και αξίωνε αλλαγές στους πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, την οικονομία, την εκπαίδευση και τη θρησκεία.

ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ =

καλλιτεχνικό ρεύμα με υψηλά οράματα.
Πρότυπο τα έργα της αρχαιότητας

Antonio Canova,
«Amore e Psiche»
Ο θεός έρωτας ξυπνάει
την φύση της ψυχής
από το ασυνείδητο

18^{ος} αιώνας - αρχές 19^{ου} αιώνα

- 2^ο μισό του 18^{ου} αιώνα έως το 1^ο μισό του 19^{ου}
- Εποχή του Διαφωτισμού, της Γαλλικής Επανάστασης (1789)
- Εποχή των Ναπολεόντειων χρόνων, της βιομηχανικής επανάστασης, της συλλογικής προόδου, της ατομικής ελευθερίας, της έννοιας του έθνους, της πολιτικής αρετής.
- Εποχή της Κομψότητας και της επιτήδευσης.
- Η Αισθητική ως αυτόνομος τομέας της φιλοσοφίας συνδέει την καλλιτεχνία με την σκέψη και ασχολείται με το «ωραίο»
- Πρότυπο των Νεοκλασικιστών είναι η κλασική αρχαιότητα (κανόνες, μέτρο, ιδανικός τύπος μορφής μετά από μελέτη της φύσης).
- Συνειδητή μίμηση ελληνικών και ρωμαϊκών έργων τέχνης ως “ιδανικός τύπος” για τη δημιουργία των έργων της εποχής.
- Νοσταλγία για το παρελθόν.

Αρχιτεκτονική

Η μορφή του ελληνικού ναού αντιγράφεται στην αρχιτεκτονική του Νεοκλασικισμού.

Αβάς Λοζιέρ, εικονογράφηση στο βιβλίο «**Δοκίμιο για την Αρχιτεκτονική**»

Προσωποποιημένη η Αρχιτεκτονική, δείχνει ως πρότυπο του «υψηλού» ένα ξύλινο ναό με αέτωμα μέσα σε δάσος ο οποίος συμβολίζει την αθωότητα της κοινωνικής μορφής.

Με τη μίμηση της αρχαιότητας θα μπορούσε η ανθρωπότητα να οδηγηθεί σε μια ηθική και πολιτική αναγέννηση.

Πρότυπο του Νεοκλασικισμού είναι *τα έργα της αρχαιότητας και οι μέθοδοι των αναλογιών - το μέτρο και ο κανόνας*. Συγκεκριμένα είναι η δοκός επι στύλου και το αέτωμα της ξύλινης κατασκευής που είναι η βάση της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων:

Απαντήστε στις προτάσεις που ακολουθούν με Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

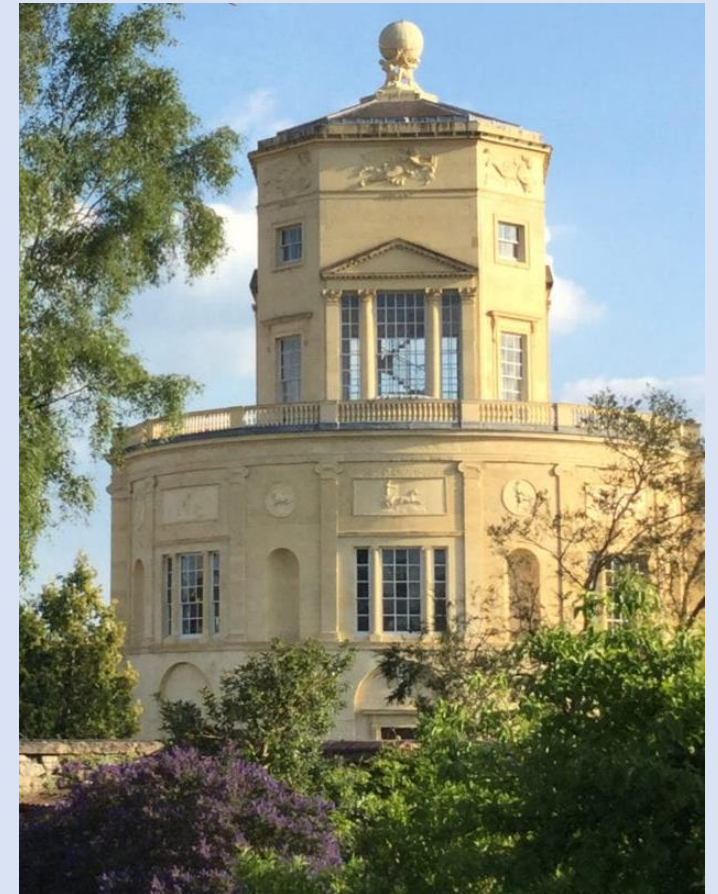
- α. Με τον όρο “Νεοκλασικισμός” εννοούμε το ρεύμα της τέχνης που επικράτησε από το 1850 περίπου έως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.
- β. Ολόκληρη η μορφή του ελληνικού ναού αντιγράφεται στις αρχιτεκτονικές δημιουργίες του Νεοκλασικισμού.

Ο Πύργος των Ανέμων (στη Πλάκα, Αθήνα)

Ως πρότυπο Νεοκλασικών αρχιτεκτονικών έργων χρησιμοποιήθηκε σε πολλά δημόσια κτίρια και εκκλησίες των Ευρωπαϊκών πόλεων.

Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (1773).

Εικ. 7 του βιβλίου (ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ).

Τόμας Τζέφερσον.

«Η κατοικία του στη Βιρτζίνια» (1796 -1806).

Στην Αμερική, η ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας και η αναζήτηση δημοκρατικών συμβόλων οδήγησε μια ιδιότυπη άνθηση του Νεοκλασικισμού, η οποία ποικίλλει από την πιστή αναπαραγωγή του Παρθενώνα μέχρι τη χρησιμοποίηση στοιχείων της αρχαιότητας στα κτίρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κατοικία του Τ. Τζέφερσον στη Βιρτζίνια. Ο Αρχιτέκτονας, επηρεάστηκε από την Αναγέννηση, το Νεοκλασικισμό της Γαλλίας και ενσωμάτωσε στα κτίριά του, ρωμαϊκά στοιχεία.

Λέο φον Κλέντσε: Κρατική αρχαιολογική συλλογή στο Μόναχο

(Συγκρότημα κλασσικών κτιρίων με αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή τέχνη).

Πηγή, Oliver Kurmis -
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=515206>

(Προσέξτε), η πρόσοψη του Νεοκλασικού κτιρίου μετατρέπεται σε πρόσοψη αρχαίου ναού.

Κυριαρχούν ευθυγράμμιση της δοκού η κιονοστοιχία και το αέτωμα στην οροφή.

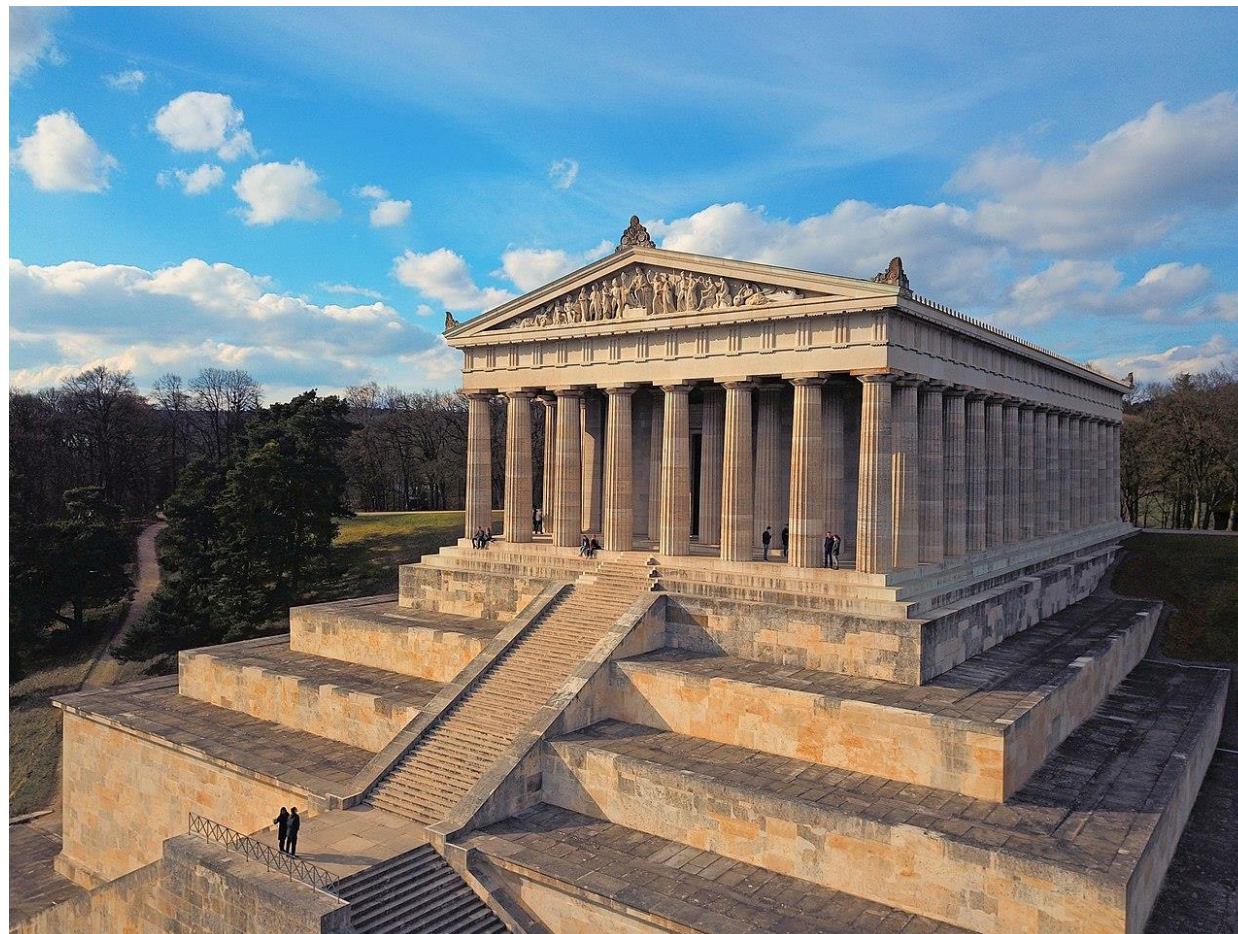
Βαλχάλα του Λέο Φον Κλέντσε

1830-1842

Ένα κοινό πνεύμα αφυπνίζει τους Γερμανούς που αναζητούν την έννοια του Έθνους στο κίνημα του Νεοκλασικισμού.

Το κτίριο **Βαλχάλα** φτιάχτηκε ως μνημείο των Γερμανών ηρώων/εξυμνεί το γερμανικό πνεύμα.

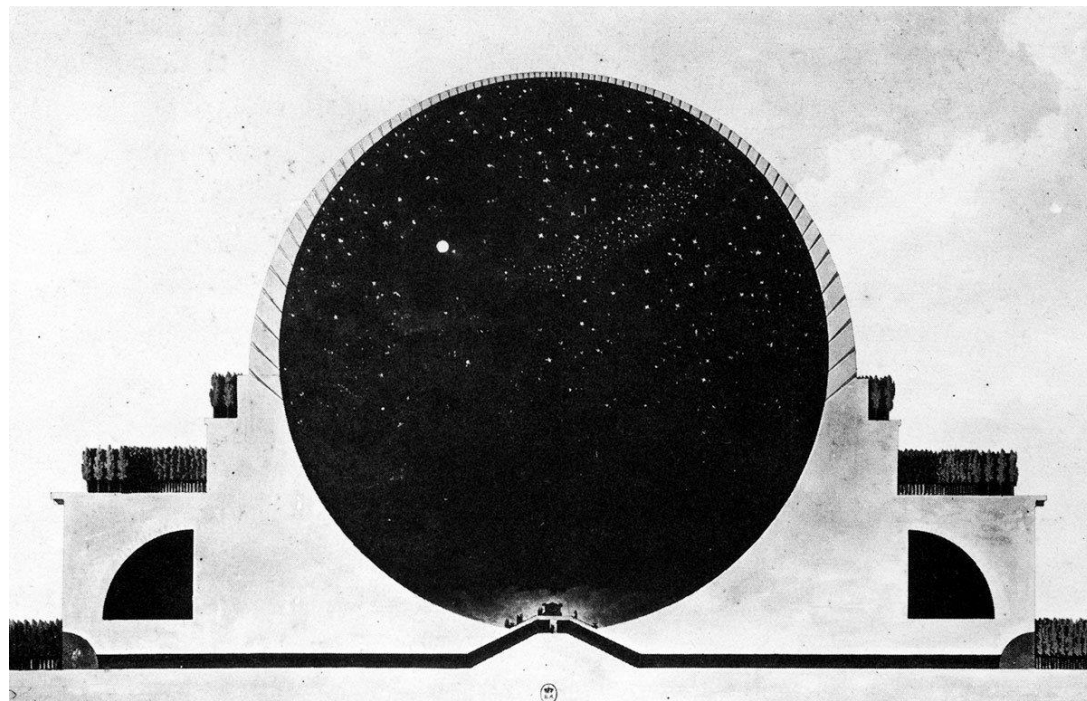
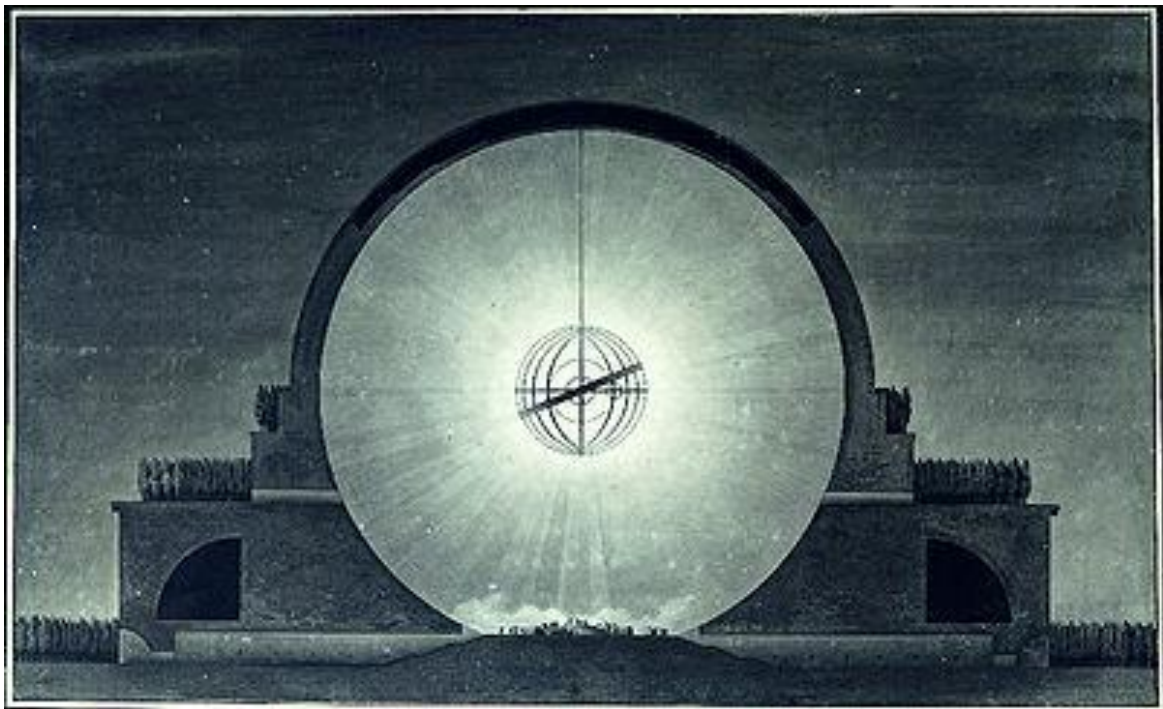
Ο Κλέντσε όπως και άλλοι καλλιτέχνες της εποχής του ταξιδεύει στην Ελλάδα για να τροφοδοτήσει την φαντασία του μελετώντας τις αρχαιότητες.

Βαλχάλα

ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ ΚΕΝΟΤΑΦΙΟ ΝΕΥΤΩΝΑ

Μπουλέ Ετιέν-Λουί, σχέδιο με πενάκι 1780-90. (Εθνική Πινακοθήκη Παρισίου)

Σχέδιο για ένα κενοτάφιο αφιερωμένο στον Isaac Newton (1784). Bibliothèque nationale de France. Βλ. euclides.

Η τελειότητα της κενής σφαίρας περικλείει στο εσωτερικό της την τελειότητα της σκέψης του Νεύτωνα.

Σελ. 184

Τελευταία παράγραφος του βιβλίου

← ΜΠΑΡΟΚ

→ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ

Οι ρυθμοί της κλασικής αρχαιότητας, χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές της συμμετρίας και της αναλογίας των μερών.

Τα χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του Νεοκλασικισμού είναι η σταθερότητα, η στιβαρότητα και η μεγαλοπρέπεια και πηγάζουν από την επιθυμία να δημιουργηθεί ένας κόσμος αγνός, απλός και μεγαλειώδης, αντίστοιχος με τον κλασικό.

Πως ήταν τα Νεοκλασικά σπίτια;

“The Hall” Osterley Park - Robert Adam, 1767

https://en.wikipedia.org/wiki/Osterley_Park

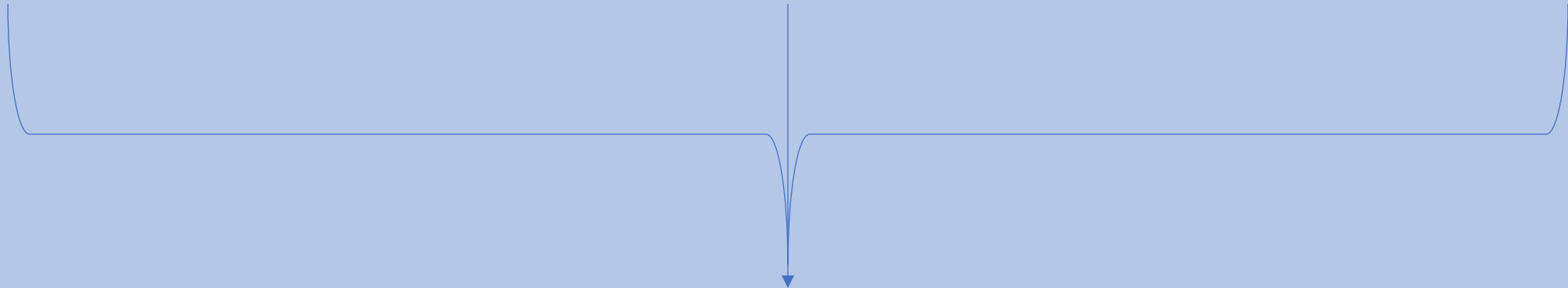

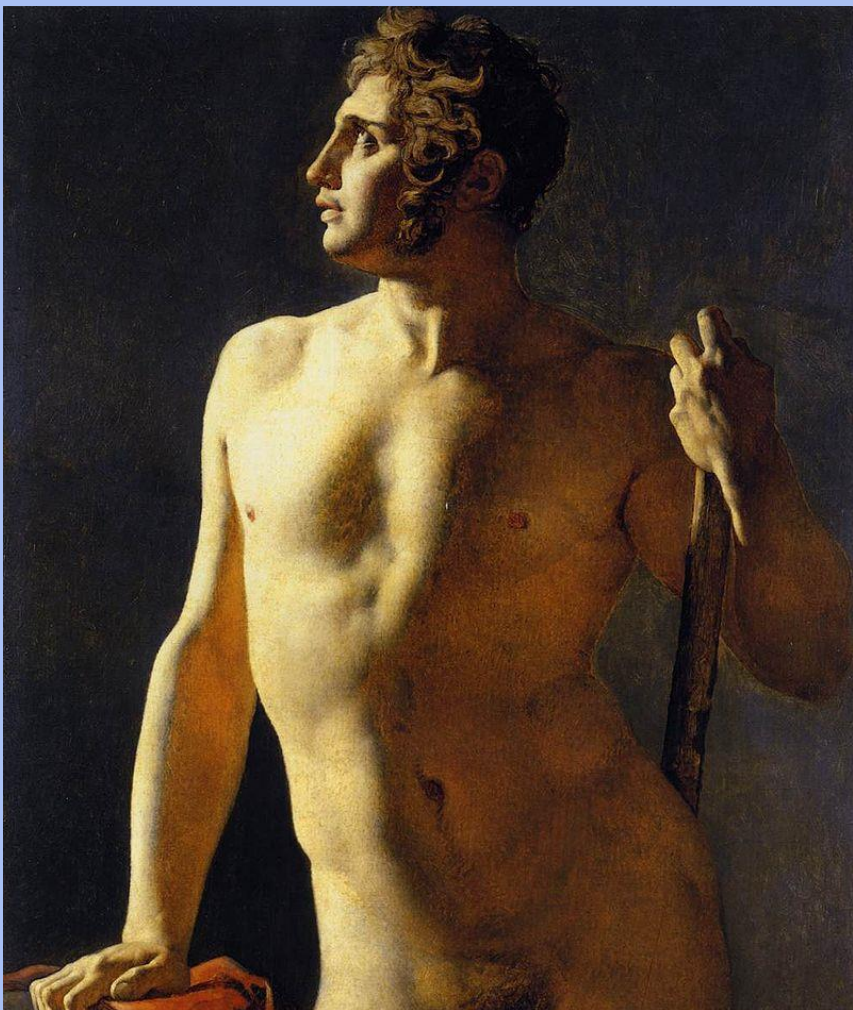
Ζωγραφική

(από το βιβλίο της Ιστορίας της Τέχνης)

Ποια είναι τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους πίνακες του Νεοκλασικισμού;

Ο Νεοκλασικισμός ήταν αντίθετος με το πομπώδες του Μπαρόκ και του Ροκοκό.

Ακαδημαϊκή μελέτη ανδρικού κορμού

Ingres (1800), Μουσείο Ingres

Οι μορφές ξεπροβάλλουν συνήθως στο κέντρο από τον πίνακα σαν γλυπτά.

Στις μορφές υπερέχουν τα σαφή περιγράμματα σε σχέση με το χρώμα.

Περιορίζονται οι λεπτομέρειες και αποφεύγεται η υπερβολή στην απόδοση του βάθους.

Οι σκιές και οι διακυμάνσεις του φωτισμού μετριάζονται.

Με την απεικόνιση του γυμνού σώματος εκφράζονται αλληγορικά αξίες όπως η αλήθεια, η αρετή, και η φύση στην τελειότερη μορφή της.

Τα θέματα είναι εμπνευσμένα από την ελληνορωμαϊκή μυθολογία και ιστορία, ενώ υμνούνται ο ηρωισμός και η αφοσίωση στα υψηλά ιδανικά.

συγκρίνουμε

Jean François Dominique Ingres

Εικ. 11. του βιβλίου

"Η λουόμενη" (1808), λάδι σε μουσαμά, Παρίσι, Λούβρο.

Ο Ένγκρ υπήρξε μαθητής του Νταβίντ.

Ταξίδεψε στην Ιταλία, μελέτησε την ιταλική Αναγέννηση, τον Ραφαήλ, και την κλασική αρχαιότητα.

Υποστήριξε τις αρχές της κλασικής αρμονίας.

Απέδιδε την ηρεμία των ευγενών συναισθημάτων χωρίς χρωματικές εξάρσεις, αποφεύγοντας τις περιττές λεπτομέρειες.

Στη «Λουόμενη», το γυμνό γυναικείο κορμί εξιδανικεύεται.

Μοιάζει με γλυπτό.

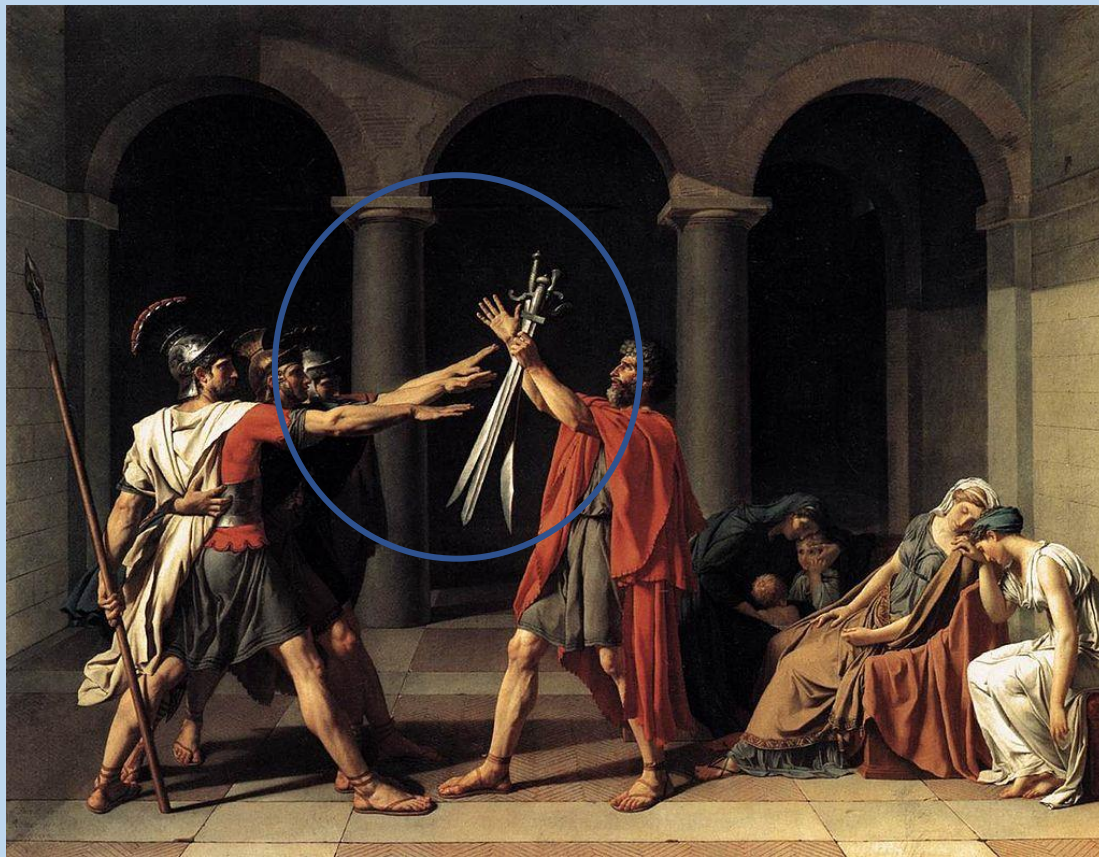
Οι χρωματικές επιφάνειες των υφασμάτων, το φως, οι όγκοι των αντικειμένων, και το κεντρικό θέμα, τα σαφή περιγράμματα, είναι όλα σε αρμονία.

Η ζωγραφική του Νεοκλασικισμού αντλεί τα θέματά της από την ελληνική και τη ρωμαϊκή μυθολογία και από την ιστορία, εξυμνώντας τον ηρωισμό και την αφοσίωση στα ιδανικά του έθνους.

συγκρίνουμε

**Ζακ-Λουί Νταβίντ,
"Ο όρκος των Ορατίων" (1784-1785), Λούβρο.**

Εικ. 31 του βιβλίου.

Το θέμα είναι εμπνευσμένο από την ελληνορωμαϊκή μυθολογία και ιστορία, ενώ υμνούνται ο ηρωισμός και η αφοσίωση ως υψηλά ιδανικά:

Ο καλλιτέχνης έχει αποδώσει μνημειακά, σε τριγωνική διάταξη, την αποφασιστικότητα των τριών Ρωμαίων αδελφών να θυσιάσουν για την πατρίδα.

Το κεντρικό σημείο του πίνακα είναι τα σπαθιά και τα ενωμένα χέρια των αδελφών.

Εξυμνεί την πολιτική αρετή και τον πατριωτισμό των Ορατίων. Το θάρρος και η αποφασιστικότητα των ανδρών αντιτίθενται στην περισυλλογή των γυναικών με τις συγκρατημένες κινήσεις, τα ρούχα και τις χρωματικές επιλογές.

Τα σώματα των ανδρών και των γυναικών, θυμίζουν τα κλασικά ανάγλυφα αγάλματα της ελληνικής τέχνης.

19416

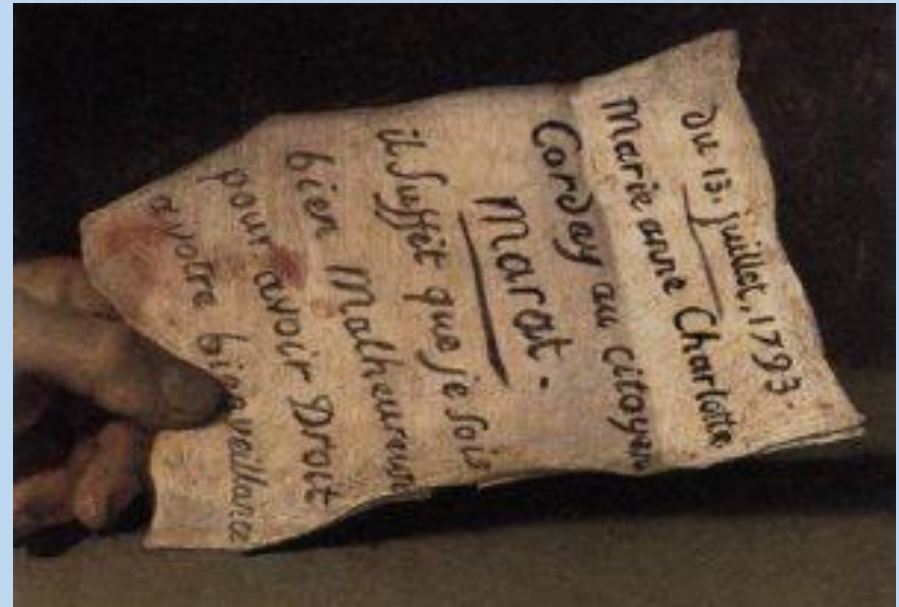
- α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του;
β. Να περιγράψετε τον πίνακα. Τι απεικονίζεται στο κεντρικό σημείο του;
γ. Ποια στοιχεία του έργου παραπέμπουν στα γλυπτά έργα της ελληνικής τέχνης;

NTABINT

«Ο θάνατος του Μαρά», 1743,

Βρυξέλλες, Βασιλικό Μουσείο Καλών Τεχνών.

18170

Σ' αυτό το έργο ο Νταβίντ δεν απεικονίζει μονάχα το θάνατο του ήρωα της Γαλλικής Επανάστασης, αλλά το θάνατο ενός ανθρώπου που πεθαίνει υποστηρίζοντας τις ιδέες του. Ο Μαρά αφήνει την τελευταία του πνοή με την πένα ακριβώς δίπλα του, σύμβολο της ελευθεροτυπίας και της υπεράσπισης των ανθρώπινων ελευθεριών.

Στην απόδοση του θέματος δεν υπάρχουν περιττές λεπτομέρειες, το προοπτικό βάθος και η μορφή ξεπροβάλλει από τον πίνακα σαν γλυπτό. Τα αντικείμενα είναι λιτά, ενώ το βλέμμα του θεατή συγκεντρώνεται στο φωτισμένο, γαλήνιο πρόσωπο του Μαρά του οποίου οι αγνές προθέσεις συμβολίζονται με το λευκό.

4.1 α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του; (μον. 4)

β. Τι απεικονίζεται στον πίνακα; (μον. 4) Τι συμβολίζει η πένα; (μον. 4)

γ. Ποια χαρακτηριστικά της ζωγραφικής του Νεοκλασικισμού χρησιμοποιούνται για να αποδοθεί το θέμα του πίνακα; (μον. 8)

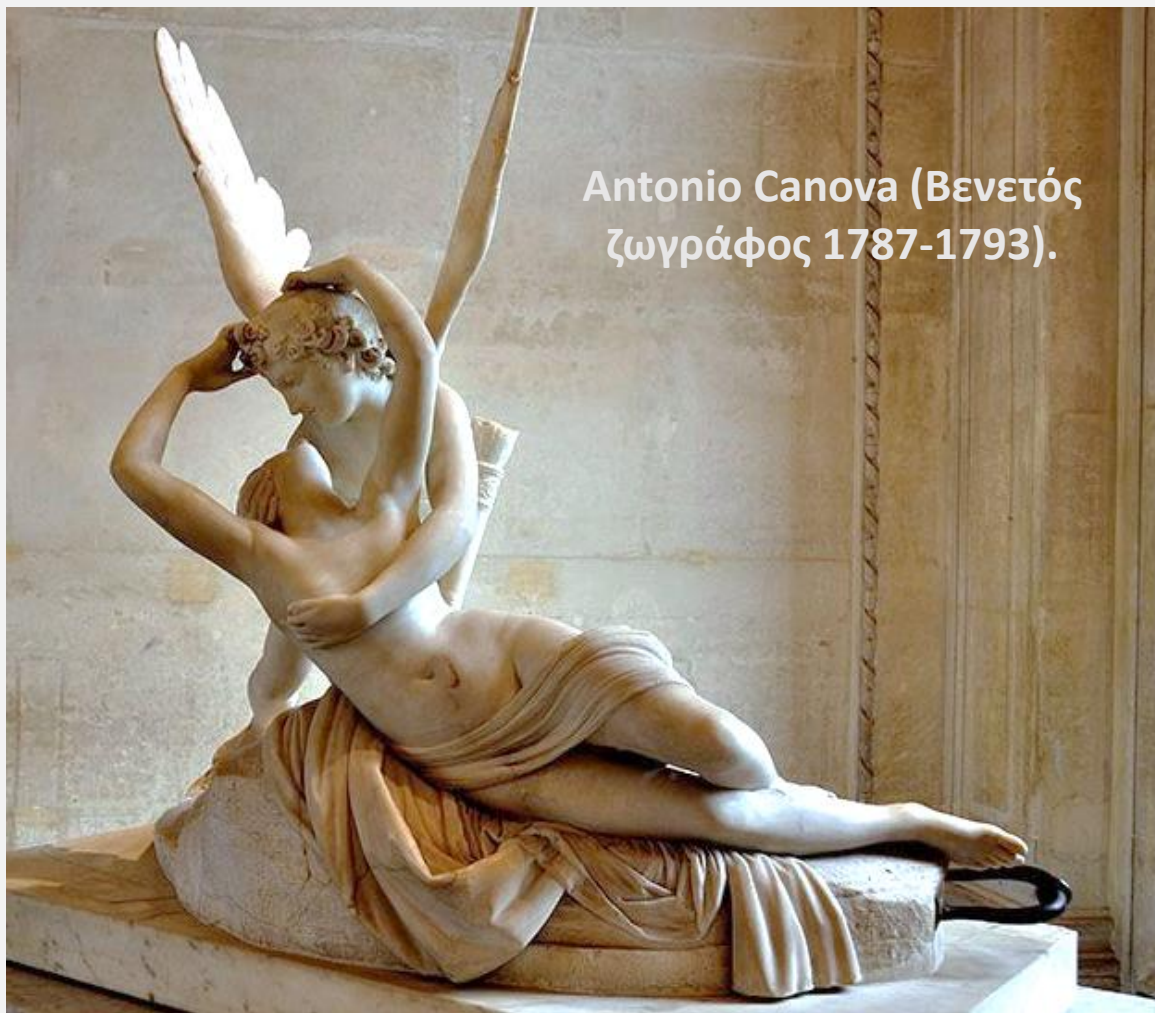
δ. Τι εκφράζεται μέσω της απεικόνισης του γυμνού σώματος; (μον. 5)

Jean Auguste Dominique Ingres, Mademoiselle Caroline Rivière, 1806

Ας δούμε λίγο το πορτρέτο κοιτώντας παράλληλα τον κατάλογο με τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εποχής:

- Εξιδανικευμένες μορφές
- Υπεροχή της γραμμής με σαφήνεια του περιγράμματος
- Προσοχή στο πρώτο επίπεδο του έργου, το κυρίως θέμα κεντράρεται
- Το γυναικείο γυμνό ως σύμβολο της αρετής, της αλήθειας, των αξιών και της καθαρότητας του πνεύματος. Το λευκό δέρμα, το ανοιχτό μπούστο και το αρχαιοπρεπές λευκό ρούχο, συμβολίζουν την παραπάνω αξία.
- Προβάλλεται ο ηρωισμός, η αρετή, τα ιδανικά του έθνους
- Θέματα: Μυθολογικά, Ιστορία, Πορτρέτο

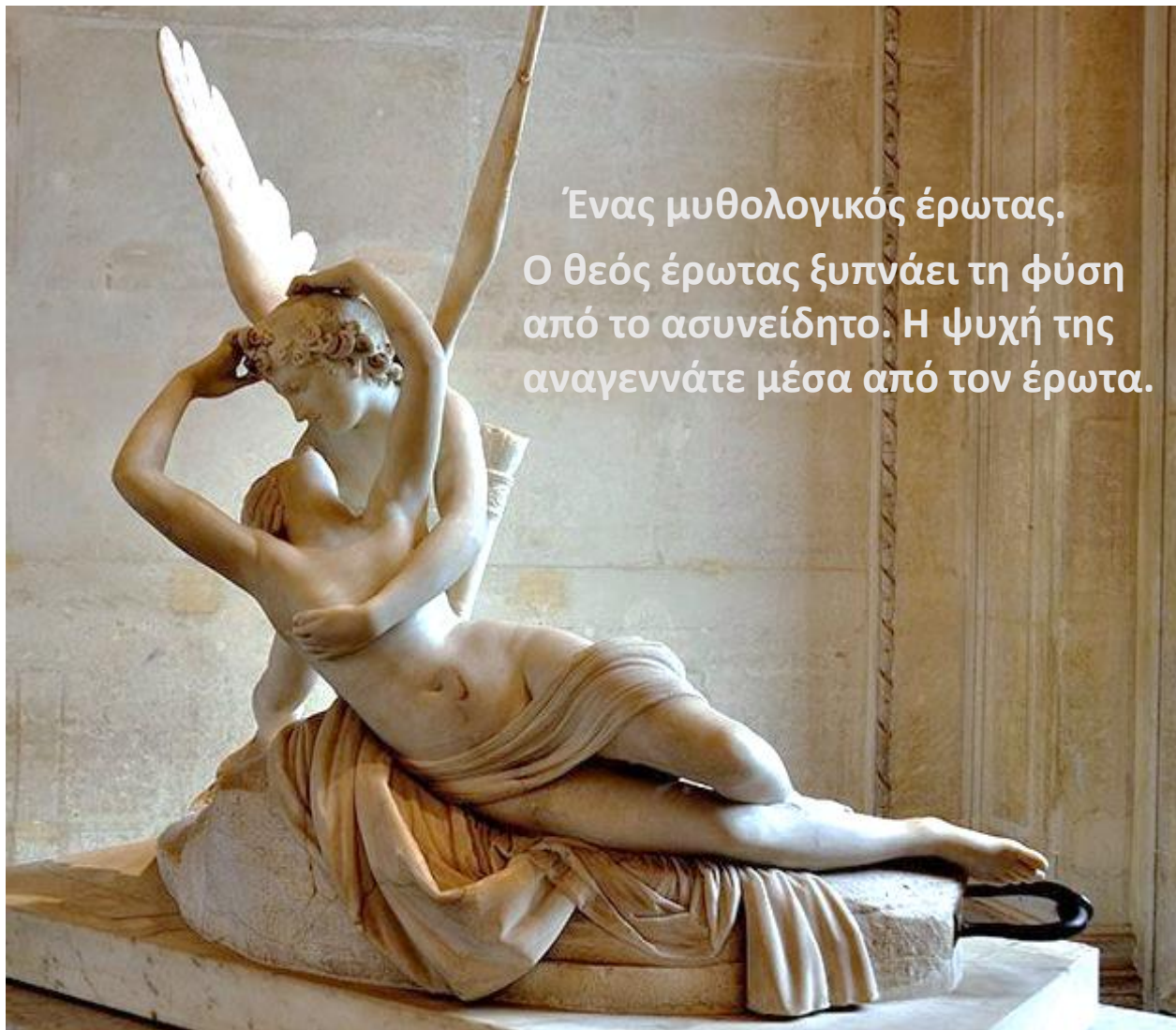
Antonio Canova (Βενετός
ζωγράφος 1787-1793).

Γλυπτική

Οι γλύπτες του 18ου αιώνα επηρεάστηκαν από την ερμηνεία που έδωσε για την αρχαία τέχνη ο αρχαιολάτρης λόγιος Βίνκελμαν:
η γλυπτική πρέπει να μιμείται την ιδεατή φύση (με εξιδανίκευση),
όπως αυτή αποδόθηκε στα γλυπτά των αρχαίων Ελλήνων.
Με αυτό τον τρόπο μπορούν να εκφραστούν οι ηθικές αξίες.

Τα πρότυπα έργα της κλασικής γλυπτικής μέχρι την αρχή του 19ου αιώνα ήταν αυτά της ελληνιστικής εποχής ή ρωμαϊκά αντίγραφα.

Με τη “μεταφορά” των μαρμάρων του Παρθενώνα στην Αγγλία από το Λόρδο Έλγιν το 1806, για πρώτη φορά οι καλλιτέχνες είδαν από κοντά έργα.

Ένας μυθολογικός έρωτας.
Ο θεός έρωτας ξυπνάει τη φύση
από το ασυνείδητο. Η ψυχή της
αναγεννάτε μέσα από τον έρωτα.

Antonio Canova

«ΕΡΩΤΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΗ», 1787-1793 Λούβρο

Ο γλύπτης Αντόνιο Κανόβα αντιμετώπισε το συγκεκριμένο έργο προσωποποιώντας ιδεατά την φύση της ψυχής ως γυναίκα που αναγεννιέται από τον έρωτα που είναι ένας άγγελος. Το καθαρό μάρμαρο δηλώνει την αγνότητα και τις καθαρές προθέσεις των Νεοκλασικιστών.

Το έργο αναπαριστά το φτερωτό Έρωτα να ασπάζεται την Ψυχή, για να της ξαναδώσει ζωή.

Η εικόνα της Ψυχής, γίνεται το σύμβολο της ανάτασης προς το ιδανικό.

Ο όγκος του μαρμάρου έχει δουλευτεί μέχρι το υλικό να γίνει "διάφανο".

18171

Τράπεζα θεμάτων :

- α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του;
- β. Τι αναπαριστά το έργο και τι συμβολίζεται μέσω αυτού;
- γ. Με ποιον τρόπο ο καλλιτέχνης έφτανε το έργο στην τελειότερη μορφή του;
- δ. Ποιος είναι ο στόχος των γλυπτών του Νεοκλασικισμού;

Τα γλυπτά του Νεοκλασικισμού χαρακτηρίζονται από:

- ❖ Συγκροτημένη κίνηση
- ❖ Η ιδέα του αιώνιου στον χρόνο
- ❖ Οι όγκοι οργανώνονται με πυραμιδωτή ιεραρχία
- ❖ Καθαρότητα του υλικού
- ❖ Ιδιαίτερη προτίμηση σε προτομές και επιτοίχια γλυπτά

← **Αντόνιο Κανόβα,**
“Ταφικό μνημείο της Μαρίας Χριστίνας της Αυστρίας”
(1798 1805), μάρμαρο,
Βιέννη, εκκλησία των Αυγουστινιανών.

↓

*Αντόνιο Κανόβα,
Ταφικό μνημείο της Μαρίας Χριστίνας της Αυστρίας
(1798 1805), μάρμαρο,
Βιέννη, εκκλησία των Αυγουστινιανών.*

Ο Αντόνιο Κανόβα θεωρείται ο κυριότερος γλύπτης του Νεοκλασικισμού.
Στα έργα του αποδίδεται η ηρεμία των κλασικών ελληνικών γλυπτών.
Μέσα από τις τέλει αναλογίες και την αρμονία εξιδανικεύει την μορφή.

Για κάθε έργου του ο Κανόβα, έφτιαχνε σκίτσα, προπλάσματα από πηλό και τέλος κατασκεύαζε ένα μεγάλο γύψινο εκμαγείο. Σ' αυτή την πορεία ο καλλιτέχνης έλεγχε διαρκώς την αρχική ιδέα του, μέχρι να μεταφέρει στο τελικό υλικό την τέλεια μορφή.

Ανάλυση έργου

Μια πομπή ανθρώπων μεταφέρουν τη στάχτη της νεκρής στον τάφο. Η πυραμίδα είναι το σύμβολο του θανάτου
Ένα χαλί στα σκαλιά που οδηγεί στο άνοιγμα του τάφου, μεσολαβεί μεταξύ του τώρα και του επέκεινα.
Η κίνησή του πάνω στα σκαλιά ενισχύει την στατικότητα της πυραμίδας.

Η αργή κίνηση της πομπής και η ανοιχτή πόρτα του τάφου διαγράφουν μια αυστηρή γεωμετρία. Τα μέλη της πομπής, τοποθετημένα ανάλογα με την ηλικία τους, τονίζουν την αντίθεση μεταξύ της ζωής και του θανάτου. Οι τρεις προσωποποιημένες γυναικείες μορφές είναι η Αγάπη, η Αρετή και η Ευτυχία. Στην αντίθετη πλευρά από την πομπή βρίσκεται ο Άγγελος του θανάτου και ένα λιοντάρι

Η προτομή της Μαρίας Χριστίνας περιτριγυρίζεται από ένα φίδι, σύμβολο της αιωνιότητας

Εικ. 15 του βιβλίου.

Αντόνιο Κανόβα, “Ηβη” (1816-1817),
μάρμαρο και επιχρυσωμένος μπρούντζος Φορλί, Δημοτική Πινακοθήκη.

Το ανάλαφρο βήμα της νεαρής κόρης, η χάρη της κίνησης και η συγκροτημένη έκφραση αναπαριστούν σ’ αυτό το έργο την ιδεατή ομορφιά.

Χρωματίζοντας ελαφρά τα χείλη και τα μάγουλα, ο Κανόβα ακολουθεί την τεχνική των αρχαίων Ελλήνων, για να δώσει στη μορφή της Ήβης ζωντάνια.

Εικ. 16 του βιβλίου.

Μπ. Α. Τόρβαλσεν
“Ο Γανυμήδης και ο αετός”
(1817), μάρμαρο, Κοπεγχάγη

Τριγωνική σύνθεση με οργανωμένα σύνολα μορφών, σύμφωνα με την κλασική καθαρότητα, ισορροπία και συμμετρία. Δημιουργούν μια ολότητα στην οποία τίποτε δε θα μπορούσε να προστεθεί ή να αφαιρεθεί, χωρίς να ζημιωθεί το σύνολο.

Συγκρίνουμε: Μπερνίνι (Απόλλωνας και Δάφνη) με Κανόβα (Έρωτας και Ψυχή)

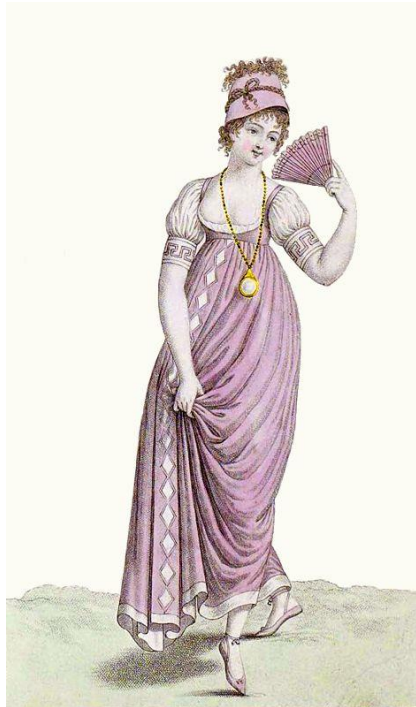
ΚΟΣΜΗΜΑ και ΕΝΔΥΜΑ

Ελληνορωμαϊκά μοντέλα

Μαζική παραγωγή κοσμημάτων (βιομηχανική επανάσταση, Γαλλική επανάσταση).

Τα φορέματα ήταν συνήθως ανοιχτόχρωμα και ακολουθούσα αρχαιοελληνική γραμμή.
Τα μαλλιά, δεμένα στο πίσω μέρος των κεφαλιών, αφήναν ελεύθερη λαιμόκοψη.

Ο Νεοκλασικισμός στο νεοσύστατο Ελληνικό κράτος.

Το 1830, με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου, αναγνωρίστηκε η ανεξαρτησία της Ελλάδας κάτω από βασιλική διακυβέρνηση. Το 1834 πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους ανακηρύσσεται η Αθήνα.

Στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, η καλλιτεχνική δημιουργία επικεντρώθηκε στα ιστορικά θέματα, με κεντρικό άξονα τον απελευθερωτικό αγώνα.

Οι μορφές των αγωνιστών του 1821 και οι μάχες τους γίνονται το κυρίαρχο θέμα της τέχνης των πρώτων δεκαετιών μετά την απελευθέρωση και δίνουν κύρος στο νέο ελληνικό κράτος.

Στη γλυπτική κυριαρχούν ως θέματα οι ανδριάντες και οι προτομές.

Η αρχιτεκτονική ακολουθεί τα Νεοκλασικά πρότυπα της Ευρώπης.

Ο Νεοκλασικισμός άνθησε μέσα στο γενικό κλίμα, που επιδίωκε από τη μια μεριά τη σύνδεση με το παρελθόν και από την άλλη την ένταξη στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Ευρωπαίοι καλλιτέχνες καλούνται σχεδιάσουν κτίρια, να φιλοτεχνήσουν έργα, να διδάξουν Τέχνες.

Αυτοί και μετά οι Έλληνες που σπούδασαν στις Ακαδημίες της Ευρώπης όπως ο αρχιτέκτονας Λ. Καυταντζόγλου, ο γλύπτης Λ. Δρόσης, ο ζωγράφος Ν. Λύτρας κ.ά. μεταφέρουν στην Ελλάδα τα στοιχεία της δυτικής τέχνης.

Τα Παλαιά Ανάκτορα της Αθήνας (σημ. Βουλή), 1836-1848

Φρειδερίκος φον Γκέρνερ,).

Είναι από τα πρώτα νεοκλασικά κτίρια της πόλης: επιβλητικό και απλά διακοσμημένο με δωρικούς κίονες, με ιδιαίτερη προσοχή στη συμμετρία. Τα σχέδια του έργου έγιναν υπό την επίβλεψη του βασιλιά Λουδοβίκου της Βαυαρίας, πατέρα του νεαρού Όθωνα.

Εικ. 22 του βιβλίου.

«η αθηναϊκή τριλογία»

‘Το Πανεπιστήμιο’ Χανς Κρίστιαν Χάνσεν

Εικ. 23. Το Πανεπιστήμιο (1839-1849), Αθήνα

‘Η Βιβλιοθήκη’ Θεόφιλος Χάνσεν

Σημαντικά έργα της αρχιτεκτονικής κατά την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα ήταν η “αθηναϊκή τριλογία”. Πρόκειται για τρία οικοδομήματα, έργα των **αδελφών Χάνσεν**, δηλαδή το Πανεπιστήμιο, έργο του Κρίστιαν Χάνσεν, η Ακαδημία (1859) και η Βιβλιοθήκη (1888), έργα του Θεόφилου Χάνσεν.

Το Πανεπιστήμιο, ιωνικού ρυθμού, με την απλότητα των όγκων του είναι ένα από τα πιο αρμονικά δείγματα της Νεοκλασικής Αθήνας. Οι κεντρικοί χώροι του κτιρίου έχουν οργανωθεί σύμφωνα με μια τετράγωνη κάτοψη, με δύο αυλές, προκειμένου να ικανοποιήσουν χρηστικές λειτουργίες της Βασιλικής ζωής.

Ακαδημία Αθηνών Θεόφιλος Χάνσεν (1859)

Εικ. 24 του βιβλίου.

Το έργο του Δανού αρχιτέκτονα, είναι επηρεασμένο από το Ερέχθειο (κτίριο της Ακρόπολης των Αθηνών) και από το ναό του Απόλλωνα στις Βάσσεις. Τα γλυπτά είναι του Λ. Δρόση. (Αγάλματα της Αθηνάς και του Απόλλωνος εικ.26, λεζάντα στο βιβλίο), 1877.

4.1 Δίνεται ένα από τα ωραιότερα οικοδομήματα της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής.

19415

- α. Πώς ονομάζεται και ποιος είναι ο αρχιτέκτονας; (μον. 4)
- β. Σε ποια ομάδα κτιρίων ανήκει; Να αναφέρετε τα άλλα οικοδομήματα που την αποτελούν, καθώς και τους δημιουργούς τους. (μον. 7)
- γ. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του Νεοκλασικισμού; (μον. 14)

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Εικ. 25 του βιβλίου.

Λύσανδρος Καυταντζόγλου, Αρσάκειο (1845-1852), Αθήνα:

Η συμμετρία, τα περιορισμένα διακοσμητικά στοιχεία, η έμφαση στην πρόσοψη του δεύτερου ορόφου, η προβολή των δύο ακραίων τμημάτων, ο ιωνικός ρυθμός, τα αυστηρά ανοίγματα αποτελούν μερικά χαρακτηριστικά του έργου του.

Ένα από τα κυριότερα έργα του είναι και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στην Αθήνα (1862-1876).

Η τέχνη στην Ελλάδα - ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ

Διαβάζουμε το κείμενο για να κατανοήσουμε τα έργα

Από την Άλωση μέχρι την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους οι Τέχνες στον ελλαδικό χώρο σχετίζονται με τη λαϊκή και με τη μεταβυζαντινή τέχνη.

Μετά την πτώση της Κρήτης στους Τούρκους το 1669, οι Κρήτες αγιογράφοι κατέφυγαν στην Βενετία και στα Επτάνησα. Στις αρχές του 18ου αι. λόγω της αστικής τάξης και των επαφών της με την τέχνη της Ιταλίας καρποφορούν η Δυτική παιδεία και ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, ο οποίος προβάλλει τα ιδανικά της ελληνικής αρχαιότητας.

Στην αγιογραφία, εμφανίζονται ήδη από το 16ο αιώνα οι πρώτες επιρροές από τη δυτική ζωγραφική, κυρίως σε έργα της Κρητικής Σχολής και στα Επτάνησα, οι οποίες διαμορφώνουν τις βάσεις για την ανάπτυξη των κοσμικών θεμάτων (Πορτρέτα κα). Εμφανίζεται έτσι άνθηση της ζωγραφικής, που ξεκινά με την εκκοσμίκευση (ο άνθρωπος ως επίκεντρο) και το Νατουραλισμό (φυσικότερη απόδοση των ανθρώπων και του χώρου) στα θρησκευτικά θέματα, για να προχωρήσει στην κοσμική ζωγραφική της προσωπογραφίας, στα πρότυπα της δυτικής τέχνης.

Τα έργα των Επτανήσιων καλλιτεχνών αποτελούν ένα ξεχωριστό κεφάλαιο στην ιστορία της ελληνικής τέχνης του 18ου αι., παράλληλα όμως θέτουν τις βάσεις της τέχνης του νεοελληνικού κράτους, με κυρίαρχο το Νεοκλασικισμό.

Εικ. 30 του βιβλίου

**Θεόδωρος Βρυζάκης, “Η Έξοδος του Μεσολογγίου” (1853),
Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη.**

Τριάντα χρόνια μετά το ιστορικό γεγονός ο Βρυζάκης εικονογραφεί το έργο, στο πλαίσιο της δημιουργίας των ιστορικών θεμάτων που απασχολούν την περίοδο του Νεοκλασικισμού.

Το έργο χωρίζεται σε δύο τμήματα, στο γήινο και στο ουράνιο, σύμφωνα με το πρότυπο μιας μακραίωνης παράδοσης της δυτικής τέχνης.

Το φως κλιμακώνεται διαδοχικά: από το ημίφως στο κάτω τμήμα, όπου κείτονται οι νεκροί, στο άπλετο φως στην κεντρική σκηνή της μάχης, για να γίνει διάχυτο στο πάνω τμήμα, εξαυλώνοντας τις μορφές των Αγγέλων και του Χριστού.

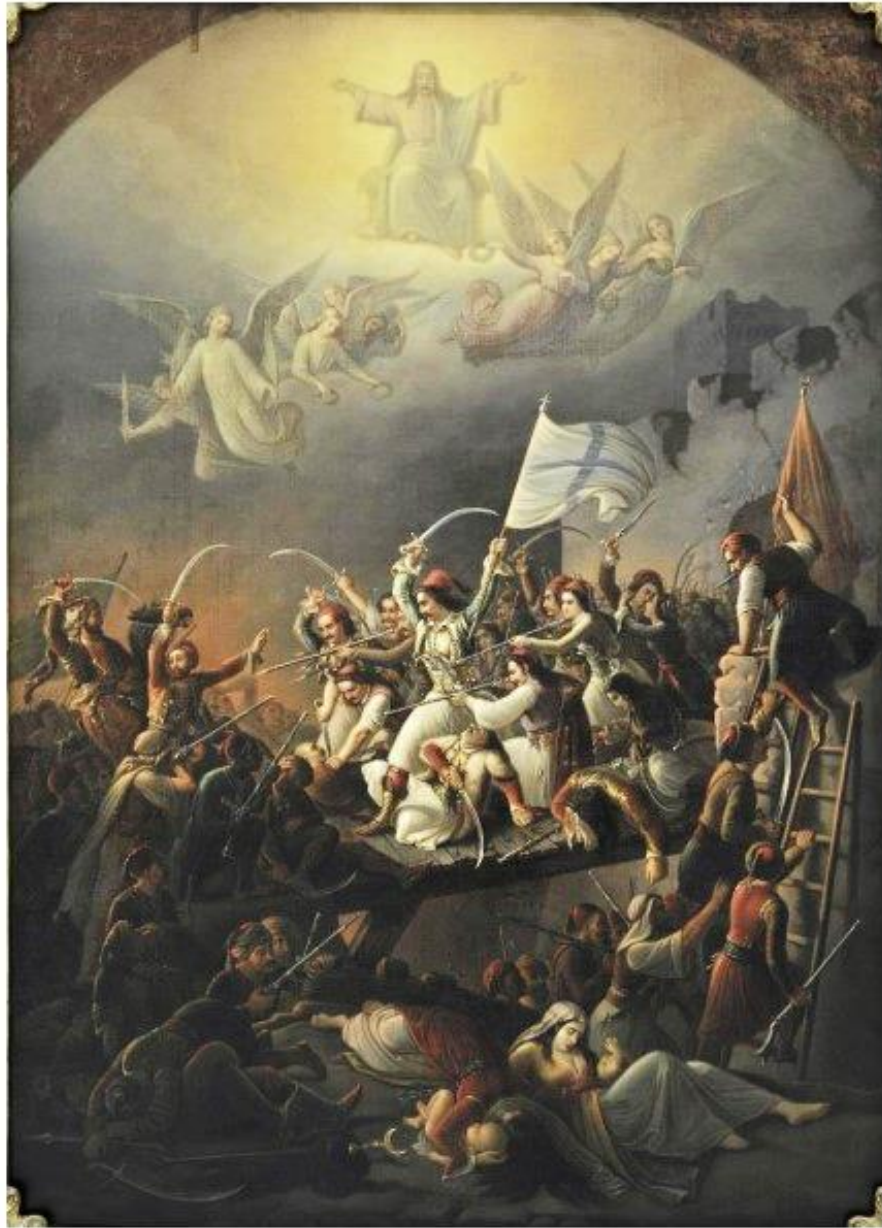
Τα χαρακτηριστικά της τέχνης του ζωγράφου, ο οποίος πραγματεύεται θέματα που σχετίζονται με τον Αγώνα, είναι :

η σκηνοθεσία του έργου

η ωριοποίηση των ηρώων με τις ατσαλάκωτες στολές

η εξιδανίκευση όλων των σκηνών.

Οι ήρωες της Επανάστασης, ως απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων, κοινωνικά ισότιμοι των Ευρωπαίων και πολιτισμικά ανώτεροι των δυναστών τους, είναι ο ιδεολογικός προσανατολισμός του έργου.

19414

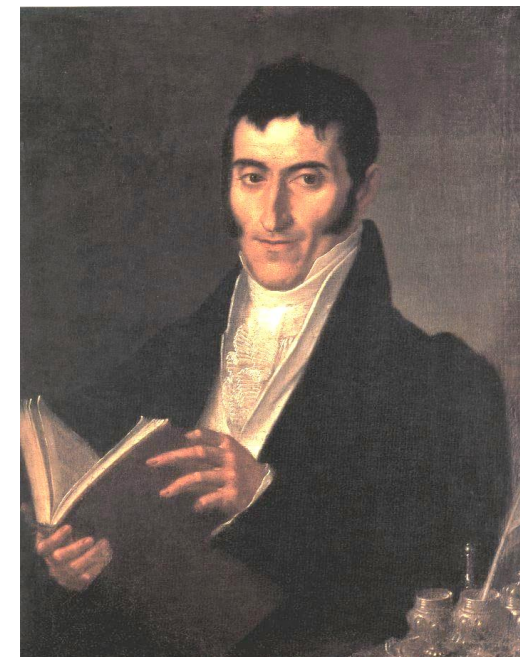
Τράπεζα Θεμάτων:

- α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του; Ποια είναι η ευρύτερη θεματολογία των έργων του ζωγράφου;
- β. Σε πόσα τμήματα χωρίζει τον πίνακα ο ζωγράφος και σύμφωνα με ποιο πρότυπο;
- γ. Με ποιον τρόπο χρησιμοποιείται το φως στη σύνθεση του έργου;
- δ. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της τέχνης του ζωγράφου, με τα οποία αποδίδονται οι ήρωες και οι σκηνές του έργου;

Εικ. 19 του βιβλίου.

Νικ. Κουτούζης, “Προσωπογραφία λογίου”, λάδι, Αθήνα, Εθν. Πινακοθήκη →

Ο Κουτούζης, με την κριτική του ματιά ζωγράφισε προσωπογραφίες της κοινωνίας της Ζακύνθου, διεισδύοντας στο χαρακτήρα του εικονιζόμενου, τον οποίο φέρνει σε άμεση επαφή με το θεατή, χωρίς καμία διάθεση εξιδανίκευσης.

Εικ. 18 του βιβλίου.

Παναγιώτης Δοξαράς, “Παναγία”, λάδι, Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη. ←

Ο Π. Δοξαράς, ο εισηγητής της ζωγραφικής “**νατουράλε**”.

Γνώστης της Δυτικότροπης τέχνης, ανήκει στην επτανησιακή σχολή. απομακρύνθηκε από τον υπερβατικό χαρακτήρα της βυζαντινής τέχνης και χρησιμοποιεί φυσικό μοντέλο για να ζωγραφίσει θρησκευτικά θέματα:

Σ’ αυτό τον πίνακα συγκεντρώνονται τα στοιχεία της Δυτικής ζωγραφικής όπως η προοπτική, το κιαροσκούρο, η φυσικότητα των μορφών και η αντικατάσταση της αυγοτέμπερας από το λάδι.

Εικ. 20 του βιβλίου

Νικόλαος Καντούνης, “Αυτοπροσωπογραφία”,
Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη. (Συνεχιστής και θαυμαστής του Κουτούζη)

Ο καλλιτέχνης δείχνει με το χέρι του την επιγραφή που δηλώνει ότι είναι αυτοδίδακτος, τονίζοντας τον κόπο που απαιτεί η απόκτηση της καλλιτεχνικής δεξιοτεχνίας.

Στο επάνω δεξιό μέρος του πίνακα απεικονίζεται ο Χρόνος φτερωτός.

Η αλληγορική παράσταση συμβολίζει τον χρόνο που απαιτείται για την απόκτηση της καλλιτεχνικής δεξιότητας, η οποία θα του φέρει ως ανταμοιβή τη δόξα.

Ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων:

19413

1 Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Η ζωγραφική του Νεοκλασικισμού χαρακτηρίζεται από την εξιδανίκευση των μορφών.

β. Ένα από τα κυριότερα έργα του Λύσανδρου Καυταντζόγλου είναι το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στην Αθήνα.

γ. Ο Αντόνιο Κανόβα θεωρείται ο κυριότερος ζωγράφος του Νεοκλασικισμού.

δ. Στα σώματα των γλυπτών του Νεοκλασικισμού αποτυπώνονται οι λεπτομέρειες του δέρματος, για να αποδώσουν τη φυσική υπόσταση της ύλης.

ε. Ο Θεόδωρος Βρυζάκης, τριάντα χρόνια μετά το ιστορικό γεγονός, εικονογραφεί τον “Όρκο των Ορατίων”.

2. “Ο θάνατος του Μαρά” είναι έργο του:

α. Ζαν-Ογκυστ-Ντομνίκ Ενγκρ

β. Ζακ-Λουί Νταβίντ

γ. Αντόνιο Κανόβα

Είναι έργο του Σίνκελ, του μεγαλύτερου Γερμανού αρχιτέκτονα του 19ου αιώνα (κυκλώστε το σωστό):

α. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στην Αθήνα

β. Παλαιά Ανάκτορα της Αθήνας

γ. Παλαιό Μουσείο στο Βερολίνο

19411

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α. Με τον όρο “Νεοκλασικισμός” εννοούμε το ρεύμα της τέχνης που επικράτησε από το 1850 περίπου έως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.
- β. Ολόκληρη η μορφή του ελληνικού ναού αντιγράφεται στις αρχιτεκτονικές δημιουργίες του Νεοκλασικισμού.
- γ. “Η λουόμενη” είναι έργο του Ζακ-Λουί Νταβίντ.
- δ. Στόχος των γλυπτών του Νεοκλασικισμού είναι να μεταφέρουν στο υλικό, με τη βοήθεια της τεχνικής, την “ιδέα”.
- ε. Στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, η καλλιτεχνική δημιουργία επικεντρώθηκε κατ’ αρχάς στα ιστορικά θέματα, με κεντρικό άξονα τον απελευθερωτικό αγώνα.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Αδελφοί Χάνσεν	α. Αρσάκειο
	β. Πανεπιστήμιο
	γ. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
2. Λύσανδρος Καυταντζόγλου	δ. Ακαδημία
	ε. Βιβλιοθήκη
	στ. Παλαιά Ανάκτορα της Αθήνας

18168

- Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.
- α. Στη ζωγραφική του Νεοκλασικισμού, οι σκιές και οι διακυμάνσεις του φωτισμού συνεχώς μετριάζονται και σε ορισμένες περιπτώσεις εκλείπουν εντελώς.
 - β. Στόχος των γλυπτών του Νεοκλασικισμού είναι να αποδώσουν τη φυσική υπόσταση της ύλης.
 - γ. Στο έργο του Παναγιώτη Δοξαρά, είναι προφανής η ρήξη με τη βυζαντινή τεχνοτροπία και ο προσανατολισμός της επτανησιακής τέχνης στη Δύση.
 - δ. Ο Αντόνιο Κανόβα θεωρείται ο κυριότερος γλύπτης του Νεοκλασικισμού.
 - ε. Τα Παλαιά Ανάκτορα της Αθήνας είναι ένα από τα οικοδομήματα της “αθηναϊκής τριλογίας”.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. “Έρωτας και ψυχή”	α. Ζακ-Λουί Νταβίντ
2. “Ο θάνατος του Μαρά”	β. Θεόφιλος Χάνσεν
3. “Η λουόμενη”	γ. Παναγιώτης Δοξαράς
4. Ακαδημία Αθηνών	δ. Αντόνιο Κανόβα
5. “Η έξοδος του Μεσολογγίου”	ε. Ζαν-Ογκυστ-Ντομινίκ Ενγκρ
	στ. Θεόδωρος Βρυζάκης

18169

Να συμπληρώσετε τα κενά, επιλέγοντας τη σωστή λέξη ή φράση από αυτές που σας δίνονται. Σημειώνεται ότι πέντε (5) από τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις θα περισσέψουν.

Σίνκελ, Χάνσεν, καθημερινότητα, Ροκοκό, Σχολή Καλών Τεχνών, στην κοσμική ζωή, Μπαρόκ, ιστορία, Ακαδημία Αθηνών, στον απελευθερωτικό αγώνα.

- α. Η ζωγραφική του Νεοκλασικισμού αντλεί τα θέματά της από τη μυθολογία και την
- β. Στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, η καλλιτεχνική δημιουργία επικεντρώθηκε κατ' αρχάς
- γ. Ο Νεοκλασικισμός αντιτίθεται στον υπερβολικό χαρακτήρα και στην πολύπλοκη έκφραση της τέχνης του
- δ. Ο θεωρείται ο μεγαλύτερος Γερμανός αρχιτέκτονας του 19ου αιώνα.
- ε. Το Σχολείο των Τεχνών ιδρύθηκε το 1837, και από το 1844 λειτούργησε ως

Να γράψετε τον αριθμό καθεμίας από τις παρακάτω προτάσεις και, δίπλα στον αριθμό, το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Με τον όρο “Νεοκλασικισμός” εννοούμε το ρεύμα της τέχνης που επικράτησε:

- α. από το 1650 περίπου έως τις πρώτες δεκαετίες του 18ου αιώνα
- β. από το 1750 περίπου έως τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα
- γ. από το 1850 περίπου έως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα

2. Ο κυριότερος θεωρητικός του Νεοκλασικισμού ήταν ο: α. Βίνκελμαν β. Σίνκελ γ. Χάνσεν

Καλλιτέχνες του Νεοκλασικισμού

J.-A.-D. Ingres

Antonio Canova

Jacques-Louis David

Το παρόν power point δημιουργήθηκε για εκπαιδευτικούς λόγους και δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε αναπαραγωγή του για άλλο σκοπό. Οι διαφάνειες αυτής της παρουσίασης έχουν ως βασική πηγή το βιβλίο της Ιστορίας της Τέχνης Γ' τάξη ενιαίου λυκείου, εκδόσεις «Διόφαντος» εμπλουτισμένες με ερωτήσεις από την Τράπεζα θεμάτων.

Εισήγηση, Μαργαρίτα Γελαδά ΠΕ 08

